

Datum: 26.12.2021

Medij: Alo

Rubrika: Građevina

Autori: Petar Milosavljević

Teme: Vojna imovina

Naslov: SIMBOL KALEMEGDANA

Napomena:

Površina: 1538

Strana: 32,33

»» VOJNI MUZEJ SVEDOČANSTVO O HRABROSTI SRPSKIH VOJNIKA

SIMBOL KALEMEGDAN

U Vojnom muzeju se i danas nalaze lični predmeti ubijenog kralja Aleksandra Karađorđevića

PRIPREMIO:
PETAR MILOSAVLJEVIĆ

Vojni muzej Beograda je muzejska institucija koja sakuplja, proučava i prezentuje različite predmete za vojnu upotrebu a pre svega oružje, uniforme, ratne zastave, vojna dokumenta i umetnička dela sa vojnom tematikom. Vojni muzej u Beogradu smešten je na prvom bastionu jugoistočnog fronta Beogradske tvrdave u zgradama podignutoj 1924. godine za namene Vojnogeografskog instituta koja je 1956. godine ustupljena Muzeju. Okružen gradskim bedemima i najvećim beogradskim parkom Kalemegdanom predstavlja jedan od simbola Kalemegdana, Beogradske tvrdave.

Vojni muzej je osnovan Ugakovim ukazom kneza Milana Obrenovića 10. avgusta 1878. godine, neposredno nakon što je Srbija na Berlinskom kongresu dobila nezavisnost. Vojni muzej obeležava 22. avgust kao svoj dan. Prva postavka otvorena je povodom stogodišnjice Prvog srpskog ustanka u jednoj skromnoj gradevini u Gornjem gradu Beogradske tvrdave 1904. godine. Pošto se gotovo čitav vek usled dinastičkih borbi nedovoljno radilo na obradi srpske revolucije, posle Majskog prevrata 1903. krenulo se na istraživanje ovog značajnog dogadaja u srpskoj istoriji. Uporedno sa prikupljanjem i obradom arhivske grade bilo je potrebno prikupiti i sačuvati i ostatke materijalne kulture i spasti ih od propadanja.

U službenom vojnom listu od 25. maja 1904. objavljen je poziv građanstvu da povodom svečanog otvara-

nja Vojnog muzeja dostavi predmete oružja, pribora, odela, zastave, povelja, pisama svojih predaka, učesnika u ratovima za nezavisnost i oslobođenje Srbije. Materijal je i pre ove akcije prikupljan i pripreman za obradu i izlaganje. Objavljen je poziv komandama i vojnim nadležnostima, kao i aktivnim i rezervnim oficirima, da dostave podatke o zastavama koje su čuvane u Muzeju. Osnovu muzejskih fonda činili su pokloni. Muzej je kao dobro organizovana institucija učestvovao na Balkanskoj izložbi u Londonu 1907. godine.

DRAGOCENI EKSPONATI

Prvi svetski rat je Muzeju doneo i prvo stradanje. Prilikom evakuacije muzejskih zbirki 1915. nepovratno je nestao dobar deo dragocenih predmeta. Misao o postojanju i značaju Muzeja nije, međutim, bila napuštena ni u toku rata. Ministarstvo vojno je već 1917. podsetilo na postojanje i ponovo je započeta akcija prikupljanja predmeta. Nova postavka je otvorena u Kraljevini SHS 20. aprila 1937. godine. Ovog značajnog posla prihvatio je direktor general Vojislav Vuković koji je bio na dužnosti upravnika od 1934. do 1945. godine. Za pripremu muzejske postavke formiran je Savetodavni odbor u koji su ušle značajne ličnosti oficirskog korala i kulturnog života među kojima su bili Milan Kašanin i Nikola Krasnov, arhitekta mini-

starstva građevina. General Vuković je bio ličnost potpuno doraska svome zadatku. Obilazio je vojna skladišta i kulturne institucije po celoj zemlji i odabirao je predmete za Muzej. Znatan broj predmeta (oružje i zastave iz Prvog svetskog rata) donet je iz Vojnotehničkog zavoda u Kragujevcu 1936. godine. Iste godine posesto je Istanbul i od tamošnjeg Vojnog muzeja uspeo nekim čudom da otkupi 18 primeraka oružja. Muzejske zbirke bogaćene su i zahvaljujući brojnim darodavcima, potomcima slavnih predaka, junaka u oslobođilačkim ratovima. Tako su se u Muzeju našli i predmeti koji su pripadali vojvodi Stepi Stepanoviću, Božidaru Terziću, Pavlu Jurišiću Šturmu, Mihailu Živanoviću, Milošu Vasiću i drugima. Knez Pavle je Mu-

zeju poklonio i sabљu svoga oca Arsena koju je ovaj dobio kao nagradu od ruskog cara Nikolaja II Romanova i lovački bodež Ludviga Badenskog. Uprava Dvora predala je Muzeju automobil u kojem su ubijeni kralj Aleksandar Karađorđević i francuski ministar spoljnih poslova Luj Bartu, kao i oružje atentatora. Oružje je nestalo u toku Drugog svetskog rata dok se automobil izgubio trag nekoliko godina nakon rata (rashodovan iz knjige inventara 1951. go-

dine). Danas se od predmeta kralja Aleksandra u Muzeju nalaze admiralska uniforma u kojoj je bio trajičnog 9. oktobra 1934. godine i nekoliko odlikovanja među kojima zvezda Ordena Legije časti.

Datum: 26.12.2021

Medij: Alo

Rubrika: Građevina

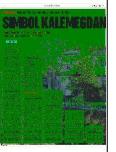
Autori: Petar Milosavljević

Teme: Vojna imovina

Naslov: SIMBOL KALEMEGDANA

Napomena:

Površina: 1538

Strana: 32,33

Bilo je nekoliko postavki

Stalna postavka otvorena je 20. aprila 1937. godine. Pravilnik Muzeja iz 1935. godine predviđao je da u stalnoj postavci budu i odeljenja stranih država u čemu je posređovalo Ministarstvo inostranih dela. U Drugom svetskom ratu muzejske zbirke su ostale u Muzeju, ali su poharane od okupatora koji je odneo dragocene predmete, među kojima i oružje iz zbirke crnogorskog kneza Danila Petrović i lične predmete članova dinastije Karađorđević. Posle Drugog svetskog rata ponovo je otpočela velika akcija prikupljanja predmeta. Borci, učesnici rata i njihovi potomci predavali su Muzeju oružje i opreme. Muzejski stručnjaci obilazili su čitavu zemlju i otkupljivali, ali ponekad i konfiskovali privatne kolekcije. Pripremana je stalna postavka i za tu svrhu 1956-59. adaptirana zgrada Vojnogeografskog instituta u kojoj se Muzej i danas nalazi. Treću postavku otvorio je 20. oktobra 1961. predsednik SFRJ Josip Broz Tito. Izložbeni prostor je površine 2.300 metara kvadratnih. U izradi postavke učestvovali su muzejski stručnjaci i priznata imena istorijske nauke i drugih srodnih oblasti.

